

Tăng trưởng GDP và thu nhập bình quân

Trong những năm qua, Việt Nam đã liên tục đạt được những thành quả rất khả quan về kinh tế. Ở nước ngoài, điều mà mọi người thường nhắc đến là việc Việt Nam chỉ đứng sau Trung Quốc về mức tăng trưởng GDP cao nhất châu Á trong nhiều năm liền. Tuy nhiên, liệu mức tăng GDP có phải đã phản ánh chính xác sự phát triển của một quốc gia?

VÔ TÁ HÂN

GDP LIÊN TỤC TĂNG CAO NHƯNG THU NHẬP BÌNH QUÂN CÒN THẤP

Dựa trên những số liệu thống kê trong khoảng thời gian 1997-2005 của tạp chí *The Economist*, Việt Nam và Trung Quốc đã bứt xa các nước khác về mức tăng trưởng GDP (xem bảng 1).

Tuy nhiên, nếu so sánh dựa trên tiêu chuẩn thu nhập bình quân (GDP/tổng dân số) thì chúng ta sẽ thấy một bức tranh khác biệt. Tạm gác Singapore và Hàn Quốc, là hai nước có mức thu nhập bình quân vượt bậc, thì chúng ta sẽ có biểu đồ như bảng 2.

Trong khoảng thời gian này, mức thu nhập bình quân của Việt Nam đã tăng đều ở mức 8,22%/năm, lên đến 548 đô la Mỹ vào năm 2005. Tuy nhiên, con số này vẫn kém xa các nước trong khu vực và với đà này, không biết đến bao giờ chúng ta mới có thể bắt kịp họ. Nếu nhìn vào bảng xếp hạng dựa trên mức thu nhập bình quân của 171 nước trên thế giới, chúng ta lại thấy một bức

tranh không mấy sáng sủa cho lắm (xem bảng 3).

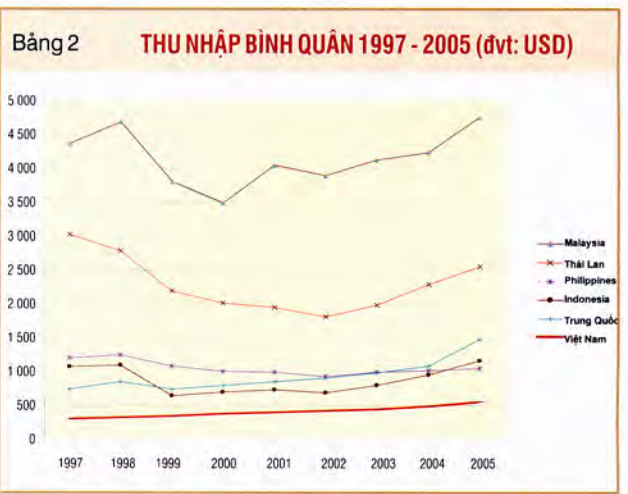
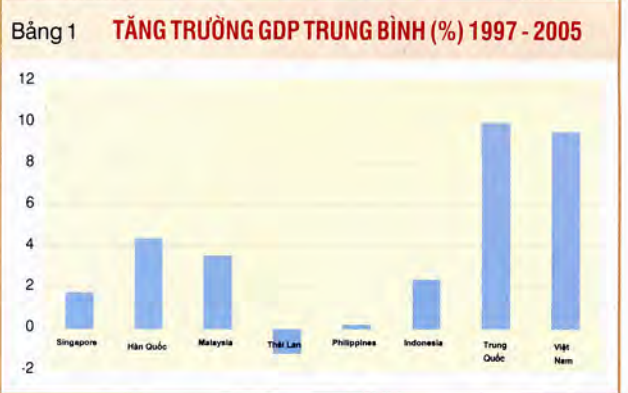
Sau khi đã tiến nhanh trong những năm đầu từ vị trí 150 (1997) lên 132 (2001), dường như chúng ta đã... giậm chân tại chỗ trong bốn năm từ 2001-2005.

GIA TĂNG DÂN SỐ VÀ NHỮNG Ý KIẾN KHÁC NHAU

Điều gì đã đưa đến việc này? Nếu GDP vẫn tăng trưởng tốt thì dĩ nhiên câu trả lời nằm ở mẫu số là yếu tố gia tăng dân số! Mức tăng trưởng dân số trung bình của tám nước trong vùng trong khoảng thời gian 1997-2005 là Singapore 3%, Hàn Quốc 0,72%, Malaysia 2,40%, Thái Lan 0,98%, Philippines 2,03%, Indonesia 1,32%, Trung Quốc 0,80% và Việt Nam là 1,17%.

Tính trung bình thì trong khoảng thời gian từ 1997-2005, dân số Việt Nam gia tăng trung bình 1,17%/năm, nghĩa là gần 1 triệu người mỗi năm. Mức gia tăng này tuy thấp hơn Malaysia, Philippines và Indonesia, nhưng lại cao hơn Thái Lan, Trung Quốc và Hàn Quốc.

Đầu thế kỷ 19, kinh tế gia

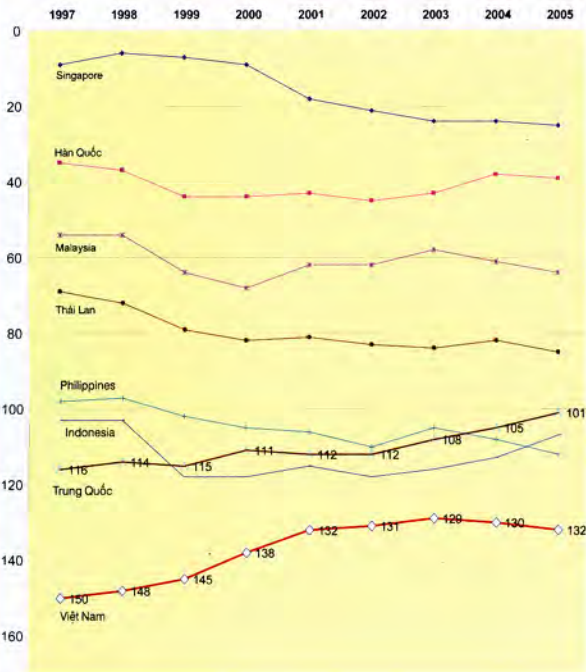

Thomas Malthus (1766-1834) trong quyển *"An Essay on the Principle of Population"* xuất bản năm 1798, đã đưa ra một lý thuyết về dân số có ảnh hưởng rất lớn và đến nay vẫn còn là đề tài gây nhiều tranh cãi. Lý thuyết của Malthus dựa

trên một ý kiến căn bản là mức độ tăng dân số nếu không được kìm hãm thì sẽ gia tăng theo tỷ lệ đại số (2,4,8,16,32...); trong khi đó nguồn thực phẩm chỉ tăng theo mức độ số học (1,2,3,4,5...). Từ đó Malthus tiên đoán rằng việc dân số gia

Bảng 3

BẢNG XẾP HẠNG DỰA TRÊN MỨC THU NHẬP BÌNH QUÂN 1997 - 2005

tăng quá nhanh so với khả năng cung ứng thực phẩm của trái đất, sẽ đưa đến những hậu quả xấu. Con người sẽ tranh giành nhau dẫn đến chiến tranh, đồng thời thiên tai, bệnh tật, hạn hán cũng sẽ xảy ra, đưa đến đói kém, chết chóc khiến dân số thế giới luôn được kềm giữ ở mức độ mà trái đất có thể cung ứng vừa đủ thực phẩm.

Ngày nay chúng ta thấy rằng Malthus đã không đoán trước được việc dân số gia tăng sẽ đưa đến tiến bộ kỹ thuật, và tiến bộ kỹ thuật dẫn đến phát triển kinh tế. Chính những tiến bộ

lớn lao về kỹ thuật trong thế kỷ 19 đã giúp cho sản xuất thực phẩm gia tăng vượt bực khiến những điều mà Malthus lo ngại đã không xảy ra vào giữa thế kỷ 19 như ông đã dự đoán.

Những tiến bộ kỹ thuật này là do đâu? Các kinh tế gia ngày nay lý luận rằng khi dân số thế giới tăng gấp đôi thì cũng sẽ có gấp đôi con số những người tài giỏi và chính họ là những nhân tố đưa đến các phát triển kỹ thuật mới. Không những thế, càng có nhiều nhân tài thì họ càng có thể dựa vào những khám phá của các bạn đồng

nghệ để tiếp tục nâng cao tầm nghiên cứu, khiến số phát minh mới càng gia tăng gấp bội! Mặt khác, một quốc gia càng có đông dân thì thị trường nội địa càng lớn để có thể tiêu thụ những sản phẩm được chế tạo từ những phát minh mới này và cứ thế giúp nền kinh tế tiếp tục tăng trưởng.

Lý luận này tuy nghe rất hợp lý nhưng dường như chỉ đúng cho các nước đã phát triển! Chính các kinh tế gia cũng đã nhận xét rằng tại nhiều quốc gia đang phát triển thì tuy càng đông dân sẽ có thêm nhiều nhân tài, nhưng nếu chính sách nhà nước không tạo điều kiện thuận lợi thì sẽ bị chảy máu chất xám! Khi đó, lợi thế của việc dân số đông sẽ mất đi và các nước này chỉ có thể trở thành những thị trường tiêu thụ lớn với khả năng cung cấp nhân công rẻ mà thôi! GDP tuy vẫn tiếp tục tăng trưởng - một phần cũng nhờ vào việc dân số gia tăng - nhưng nếu nghèo vẫn hoàn nghèo!

Hạn chế gia tăng dân số là một trong những chính sách trọng tâm mà Trung Quốc đã triệt để áp dụng trong giai đoạn đầu cộng với mức tăng trưởng GDP vượt bậc nên chỉ trong một thời gian ngắn, nước này đã lần lượt qua mặt Philippines và Indonesia về mức thu nhập bình quân. Trong thời gian đầu thì việc chảy máu chất xám là điều không thể tránh được và

người ta ước tính là hiện có hơn 75% sinh viên Trung Quốc du học từ những năm 1978 vẫn còn ở nước ngoài. Tuy nhiên, bước sang giai đoạn hai, sau khi đã “làm ăn khá giả” hơn và kinh tế đã ổn định, Trung Quốc bắt đầu chú tâm vào việc thay đổi chính sách, tạo điều kiện và môi trường làm việc thuận lợi để thu hút dòng chất xám chảy ngược về nước. Tính đến năm 2004, đã có hơn 72 công trình đầu tư công nghiệp cao cấp được thành lập, như những “tổ chim” đón những con chim lạc đàn bay về. Trong năm 2003 đã có hơn 20.000 chuyên viên trình độ cao của Trung Quốc quay trở về nước đang có xu hướng tăng thêm.

Nếu chỉ nhìn vào con số tăng trưởng GDP thì chúng ta có thể quên rằng mức thu nhập bình quân cũng là một thước đo không kém phần quan trọng. Khác với Trung Quốc, Việt Nam không chủ trương áp dụng những biện pháp cực kỳ gắt gao để hạn chế việc gia tăng dân số. Nếu phải chịu áp lực nuôi thêm nhiều miệng ăn vì dân số tăng nhanh trong khi không giữ được nhân tài cho đất nước thì rất khó để chúng ta có thể thoát ra khỏi cái vòng đói nghèo khắc nghiệt đã kìm hãm những nước chậm tiến. ■

(*) Tất cả các số liệu dùng trong bài này đều được trích từ “The Economist - Pocket World In Figures” ấn bản 1999 - 2007.